

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

7 iulie 2016*

„Cooperare judiciară în materie civilă — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Articolul 34 punctul 2 — Neprezentarea pârâtului la înfățișare — Recunoașterea și executarea hotărârilor — Motive de refuz — Lipsa comunicării sau a notificării în timp util a actului de sesizare a instanței pârâtului care nu s-a înfățișat — Noțiunea «acțiune» — Cerere de repunere în termen — Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 — Articolul 19 alineatul (4) — Notificarea sau comunicarea actelor judiciare și extrajudiciare — Termen în care cererea de repunere în termen este admisibilă”

În cauza C-70/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia), prin decizia din 27 noiembrie 2014, primită de Curte la 17 februarie 2015, în procedura

Emmanuel Lebek

împotriva

Janusz Domino,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul M. Ilešić, președinte de cameră, doamna C. Toader (raportor), domnul A. Rosas, doamna A. Prechal și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Kemper, în calitate de agenți;
- pentru guvernul spaniol, de M. J. García-Valdecasas Dorrego, în calitate de agent;
- pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes și de R. Chambel Margarido, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Owsiany-Hornung și de M. Wilderspin, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: polona.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 7 aprilie 2016,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea, pe de o parte, a articolului 34 punctul 2 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74, denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles I”) și, pe de altă parte, a articolului 19 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (notificarea sau comunicarea actelor) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului (JO 2007, L 324, p. 79).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Emmanuel Lebek, pe de o parte, și domnul Janusz Domino, pe de altă parte, având ca obiect recunoașterea în Polonia a caracterului executoriu al unei hotărâri pronunțate de o instanță franceză.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul Bruxelles I

- 3 Considerentele (2), (6) și (16)-(18) ale Regulamentului Bruxelles I au următorul cuprins:
 - „(2) Anumite disparități între normele interne care reglementează competența judiciară și recunoașterea hotărârilor împiedică buna funcționare a pieței interne. Adoptarea de dispoziții care să unifice normele referitoare la conflictele de competență în materie civilă și comercială și la simplificarea formalităților în vederea recunoașterii și executării rapide și simple a hotărârilor de către statele membre legate prin prezentul regulament este indispensabilă.
 - [...]
 - (6) Pentru atingerea obiectivului liberei circulații a hotărârilor în materie civilă și comercială este necesar și oportun ca normele care reglementează competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor să fie reglementate de un instrument juridic comunitar cu caracter imperativ și de aplicare directă.
 - [...]
 - (16) Încrederea reciprocă în administrarea justiției la nivel comunitar justifică recunoașterea de plin drept a hotărârilor pronunțate într-un stat membru fără să fie necesară, cu excepția contestațiilor, recurgerea la o altă procedură.
 - (17) În virtutea aceluiași principiu al încrederii reciproce, procedura în temeiul căreia o hotărâre pronunțată într-un stat membru devine executorie în alt stat membru trebuie să fie eficientă și rapidă. În acest sens, hotărârea de încuviințare a executării unei hotărâri trebuie să fie făcută

practic automat în urma unor verificări pur formale ale documentelor furnizate, fără ca instanța să aibă posibilitatea de a invoca din oficiu unul dintre motivele de neexecutare prevăzute în prezentul regulament.

(18) Cu toate acestea, respectarea dreptului la apărare impune ca pârâtul să aibă posibilitatea de a introduce o acțiune, procedura fiind contradictorie, împotriva hotărârii de încuviințare a executării, în cazul în care consideră că unul dintre motivele de neexecutare este îndeplinit. Dreptul la acțiune îi este recunoscut și reclamantului în cazul în care hotărârea de încuviințare a executării este respinsă.”

4 Articolul 26 alineatele (1) și (2) din Regulamentul Bruxelles I prevede:

„(1) Dacă pârâtul domiciliat pe teritoriul unui stat membru este acționat în justiție înaintea unei instanțe dintr-un alt stat membru și nu se înfățișează în fața acesteia, instanța se declară, din oficiu, necompetentă în cazul în care competența sa nu rezultă din dispozițiile prezentului regulament.

(2) Instanța este obligată să suspende acțiunea până când se constată că pârâtul a putut primi actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent în timp util pentru pregătirea apărării sau că au fost întreprinse toate demersurile necesare în acest sens.”

5 Potrivit articolului 26 alineatul (3) din acest regulament, articolul 19 din Regulamentul (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind notificarea și comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială (JO 2000, L 160, p. 37, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 161) se aplică în locul articolului 26 alineatul (2) din Regulamentul Bruxelles I dacă actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent a trebuit să fie transmis dintr-un stat membru către un altul în temeiul Regulamentului nr. 1348/2000.

6 Potrivit articolului 33 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I, „[o] hotărâre pronunțată într-un stat membru este recunoscută în celelalte state membre fără să fie necesar să se recurgă la vreo procedură specială”.

7 Articolul 34 punctul 2 din acest regulament prevede că o hotărâre nu este recunoscută dacă „actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat pârâtului care nu s-a înfățișat în timp util și într-o manieră care să-i permită acestuia să-și pregătească apărarea, dacă pârâtul nu a introdus o acțiune împotriva hotărârii atunci când a avut posibilitatea să o facă”.

8 Articolul 35 din regulamentul menționat are următorul cuprins:

„(1) De asemenea, o hotărâre nu este recunoscută dacă sunt nesocotite dispozițiile din secțiunile 3, 4 și 6 din capitolul II sau într-unul din cazurile prevăzute la articolul 72.

(2) La verificarea temeiurilor de competență prevăzute în alineatul precedent, autoritatea solicitată este legată de constatările de fapt pe baza cărora instanța din statul membru de origine și-a întemeiat competența.

(3) Fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului (1), competența instanței din statul membru de origine nu poate fi revizuită. Criteriul ordinii publice prevăzut la articolul 34 punctul 1 nu poate fi aplicat normelor în materie de competență.”

9 Articolul 38 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I prevede:

„O hotărâre pronunțată într-un stat membru și care este executorie în statul în cauză este pusă în executare într-un alt stat membru atunci când, la cererea oricăreia dintre părțile interesate, a fost declarată executorie în statul respectiv.”

10 Articolul 45 din acest regulament prevede:

„(1) Instanța sesizată cu acțiunea prevăzută la articolul 43 sau 44 nu poate refuza sau revoca o hotărâre de încuviințare a executării decât pentru unul dintre motivele prevăzute la articolele 34 și 35. Instanța se pronunță în termen scurt.

(2) Hotărârea pronunțată în străinătate nu poate fi revizuită pe fond în nicio situație.”

Regulamentul nr. 1393/2007

11 Potrivit considerentelor (6), (7) și (12) ale Regulamentului nr. 1393/2007:

„(6) Eficiența și celeritatea procedurilor judiciare în materie civilă necesită transmiterea actelor judiciare și extrajudiciare în mod direct și prin mijloace rapide între autoritățile locale desemnate de statele membre. Statele membre își pot arăta intenția de a desemna doar o singură autoritate de transmitere sau de primire sau o autoritate care să îndeplinească ambele funcții pe durata unei perioade de cinci ani. Acest mandat poate fi însă reînnoit din cinci în cinci ani.

(7) Rapiditatea transmiterii justifică utilizarea tuturor mijloacelor corespunzătoare, cu respectarea anumitor condiții privind lizibilitatea și fidelitatea actului primit. Securitatea transmiterii impune ca actul ce urmează a fi transmis să fie însoțit de un formular tip, care se completează în limba oficială sau în una dintre limbile oficiale ale locului unde se realizează notificarea sau comunicarea, sau într-o altă limbă acceptată de către statul membru în cauză.

[...]

(12) Agenția de primire trebuie să informeze destinatarul în scris, folosind un formular tip, asupra faptului că are posibilitatea de a refuza primirea actului notificat sau comunicat în momentul notificării sau al comunicării acestuia sau returnând actul agenției de primire, în termen de o săptămână, în cazul în care acesta nu este redactat într-o limbă pe care destinatarul o înțelege sau în limba oficială sau una dintre limbile oficiale ale locului de notificare sau comunicare. Această regulă ar trebui să se aplice și în cazul notificării sau al comunicării ulterioare după ce destinatarul și-a exercitat dreptul său de refuz. Aceste reguli de refuz ar trebui să se aplice și în cazul notificării sau al comunicării prin intermediul agenților diplomatici sau consulari, prin intermediul serviciilor de curierat sau prin remitere. Ar trebui să se prevadă posibilitatea înlocuirii notificării sau a comunicării unui act cu notificarea sau comunicarea către destinatar a unei traduceri a actului.”

12 Articolul 1 din acest regulament prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică în materie civilă sau comercială în cazul în care un act judiciar sau extrajudiciar trebuie să fie transmis dintr-un stat membru în altul pentru a fi notificat sau comunicat. Acesta nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă, nici în ceea ce privește răspunderea statului privind acte sau omisiuni în cadrul exercitării autorității publice (*acta iure imperii*).

(2) Prezentul regulament nu se aplică în cazul în care nu este cunoscută adresa persoanei căreia se notifică sau comunică actul.

[...]”

13 Articolul 19 alineatul (4) din regulamentul menționat prevede:

„Atunci când o citație sau un act echivalent a trebuit transmis în alt stat membru în scopul notificării sau al comunicării, în conformitate cu dispozițiile prezentului regulament, și a fost pronunțată o hotărâre împotriva pârâtului, care nu s-a prezentat la înfățișare, judecătorul are atribuția de a dispune cu privire la repunerea în termen a pârâtului pentru exercitarea unei căi de atac dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

(a) pârâtul nu a luat cunoștință de actul respectiv în timp util pentru a se apăra sau nu a luat cunoștință de hotărâre în timp util pentru a exercita o cale de atac, din motive care nu îi sunt imputabile; și

(b) pârâtul a prezentat la acțiune o apărare la prima vedere întemeiată.

O cerere de repunere în termen poate fi formulată numai într-un termen rezonabil de la data la care pârâtul a luat cunoștință de hotărâre.

Orice stat membru poate face cunoscut, în conformitate cu articolul 23 alineatul (1), faptul că o astfel de cerere este inadmisibilă dacă este formulată după expirarea termenului indicat în respectiva comunicare, care nu poate fi în niciun caz mai scurt de un an de la data pronunțării hotărârii.”

14 Potrivit articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 „Comisiei îi sunt comunicate de către statele membre informațiile menționate la articolele 2, 3, 4, 10, 11, 13, 15 și 19. [...]”

15 În conformitate cu articolul 23 alineatul (1) menționat, Republica Franceză a precizat în comunicarea sa că termenul pentru o eventuală cerere de repunere în termen a pârâtului este stabilit la un an începând de la data pronunțării deciziei.

Dreptul francez

16 Articolul 540 din Codul de procedură civilă, în versiunea care rezultă din Decretul nr. 2011-1043 din 1 septembrie 2011 privind măsurile asigurătorii adoptate după deschiderea unei succesiuni și procedura referitoare la măsurile provizorii (JORF din 2 septembrie 2011, p. 14884, denumit în continuare „CPC”), prevede:

„În cazul în care hotărârea a fost pronunțată într-o cauză judecată în lipsă sau dacă este considerată a fi pronunțată în cadrul unei proceduri contradictorii, instanța are posibilitatea de a dispune cu privire la repunerea în termen a pârâtului ulterior decăderii care rezultă din expirarea termenului dacă, din motive care nu îi sunt imputabile, acesta nu a luat cunoștință despre hotărâre în timp util pentru a exercita o cale de atac sau dacă s-a aflat în imposibilitatea de a acționa.

Cererea de repunere în termen se depune la președintele instanței competente pentru a judeca opoziția sau apelul formulat. Președintele este sesizat la fel ca în materia măsurilor provizorii.

Cererea este admisibilă până la expirarea termenului de două luni de la notificarea primului act către persoana interesată sau, în lipsa acesteia, de la data îndeplinirii primei măsuri de executare care are ca efect indisponibilizarea în totalitate sau în parte a bunurilor debitorului.

[...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 17 În cadrul unei prime proceduri în fața instanțelor poloneze competente, domnul Lebek a solicitat recunoașterea și executarea hotărârii pronunțate de tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris, Franța) la 8 aprilie 2010, prin care domnul Domino a fost obligat la plata către acesta a unei pensii de întreținere în valoare de 300 de euro pe lună.
- 18 Potrivit deciziei de trimitere, actul de sesizare a instanței depus la tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris) nu fusese nici comunicat, nici notificat pârâtului, domnul Domino, întrucât adresa acestuia din Paris indicată de reclamant, domnul Lebek, nu era corectă, pârâtul fiind domiciliat în Polonia din anul 1996. Astfel, întrucât nu a avut cunoștință despre procedura aflată în curs, domnul Domino nu s-a putut apăra.
- 19 Domnul Domino a luat cunoștință de hotărârea pronunțată de această instanță franceză abia în luna iulie 2011, și anume la mai mult de un an de la pronunțarea hotărârii în cauză, atunci când Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (Tribunalul Regional din Jelenia Góra, Polonia), în cadrul procedurii inițiate în fața acestei din urmă instanțe, i-a transmis copii certificate după hotărârea tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris), precum și după cererea domnului Lebek prin care urmărea să obțină recunoașterea forței executorii a hotărârii.
- 20 Prin ordonanțele date la 23 noiembrie 2011 de Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (Tribunalul Regional din Jelenia Góra) și, respectiv, la 31 ianuarie 2012 de Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Curtea de Apel din Wrocław, Polonia), aceste instanțe au respins cererea domnului Lebek din cauza nerespectării dreptului la apărare al domnului Domino, acesta din urmă luând cunoștință de hotărârea tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris) la o dată la care nu mai era posibilă formularea unei căi de atac ordinare.
- 21 Ulterior, domnul Lebek a depus o a doua cerere introductivă la Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (Tribunalul Regional din Jelenia Góra), având un obiect identic cu cel al cererii respinse anterior, dar invocând fapte noi, și anume că notificările hotărârii tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris) către pârât au fost efectuate la 17 și la 31 mai 2012, în conformitate cu dispozițiile Regulamentului nr. 1393/2007. Aceste notificări priveau hotărârea în cauză, precum și o informare destinată pârâtului, în care erau reproduse, printre altele, dispozițiile articolului 540 din CPC. Potrivit acestei informări, pârâtul putea să formuleze, în termen de două luni de la notificarea hotărârii în cauză, o cerere de repunere în termen ulterior decăderii care rezulta din expirarea acestuia.
- 22 Prin hotărârea din 14 decembrie 2012, arătând că pârâtul nu a formulat o asemenea cerere în termenul astfel acordat, Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (Tribunalul Regional din Jelenia Góra) a admis a doua cerere a domnului Lebek, considerând că respectarea dreptului la apărare fusese garantată, și a declarat hotărârea tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris) executorie în Polonia.
- 23 Prin hotărârea din 27 mai 2013, pronunțată ca urmare a unei acțiuni formulate de domnul Domino, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Curtea de Apel din Wrocław) a reformat hotărârea atacată și a respins cererea de recunoaștere, pentru motivul că articolul 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I trebuia să fie interpretat în sensul că simpla posibilitate de a formula o cerere de repunere în termen nu însemna că existau posibilități reale de a exercita o cale de atac împotriva hotărârii tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris), aceasta depinzând astfel de o decizie pozitivă prealabilă a instanței franceze cu privire la respectiva cerere de repunere în termen.
- 24 Domnul Lebek a formulat recurs în fața Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia) împotriva acestei decizii a Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Curtea de Apel din Wrocław).

- 25 Potrivit Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), într-o situație în care pârâtul a avut posibilitatea să formuleze, în statul în care s-a pronunțat hotărârea în cauză, o cerere de repunere în termen pentru exercitarea unei căi de atac împotriva acesteia, el nu poate invoca motivele de refuz al declarării forței executorii a acestei decizii, menționate la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I.
- 26 Această instanță consideră că noțiunea „acțiune” care figurează la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I ar trebui să poată beneficia de o interpretare largă, dat fiind că *ratio legis* a acestei dispoziții constă în protejarea pârâtului în cazul în care a fost pronunțată o hotărâre împotriva sa, deși actul de sesizare a instanței nu i-a fost comunicat sau notificat. O astfel de protecție ar fi asigurată în cazul în care este posibilă formularea unei cereri de repunere în termenul de introducere a acțiunii.
- 27 Instanța amintește de asemenea că, în temeiul articolului 19 alineatul (4) și al articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1393/2007, în Franța, termenul în care cererea de repunere în termen este admisibilă este de un an începând de la pronunțarea hotărârii în cauză.
- 28 De aici ar rezulta că, dacă articolul 19 alineatul (4) din regulamentul menționat ar trebui interpretat în sensul că exclude aplicarea dispozițiilor naționale care reglementează aspectul prelungirii termenului de introducere a acțiunii, precum articolul 540 din CPC, aceasta ar însemna că pârâtul nu mai are dreptul de a formula o cerere de repunere în termen, întrucât termenul de un an a expirat, și, prin urmare, că pârâtul nu mai are posibilitatea de a introduce o acțiune în sensul articolului 34 punctul 2 ultima teză din Regulamentul Bruxelles I.
- 29 Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) consideră însă că articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1393/2007 nu prezintă un asemenea caracter exclusiv și că nu se opune aplicării dispozițiilor naționale care reglementează repunerea în termen. Această dispoziție ar stabili astfel doar normele minime de protecție a pârâtului care nu s-a înfățișat, căruia nu i-a fost comunicată sau notificată cererea, și ar lăsa statelor membre posibilitatea de a aplica măsuri mai favorabile.
- 30 În aceste condiții, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I trebuie interpretat în sensul că posibilitatea menționată la acest articol privind exercitarea unei căi de atac include atât situația în care respectiva cale de atac poate fi introdusă în termenul prevăzut de dreptul național, cât și situația în care, acest termen fiind deja expirat, sunt posibile totuși formularea unei cereri de repunere în termen și ulterior – după admiterea acesteia – introducerea căii de atac corespunzătoare?
- 2) Articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că exclude aplicarea dispozițiilor dreptului național privind posibilitatea repunerii în termen pentru exercitarea unei căi de atac sau în sensul că pârâtul are opțiunea fie de a formula cererea menționată la această dispoziție, fie de a face uz de procedura corespunzătoare prevăzută de dreptul național?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 31 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă noțiunea „acțiune” care figurează la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I trebuie interpretată în sensul că include și cererea de repunere în termen atunci când termenul pentru introducerea unei căi de atac ordinare a expirat.

- 32 În această privință, trebuie amintit că, pentru a asigura, în măsura posibilului, egalitatea și uniformitatea drepturilor și obligațiilor care decurg din Regulamentul Bruxelles I pentru statele membre și pentru persoanele interesate, noțiunea „acțiune”, în sensul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I, nu trebuie interpretată ca reprezentând o simplă trimitere la dreptul intern al unuia sau al altuia dintre statele în cauză. Noțiunea respectivă trebuie considerată o noțiune autonomă, care trebuie interpretată prin referire în special la obiectivele regulamentului menționat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 aprilie 2009, Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, punctul 41 și jurisprudența citată).
- 33 În ceea ce privește obiectivele regulamentului în cauză, din considerentele (2), (6), (16) și (17) reiese că acesta urmărește să asigure libera circulație a hotărârilor provenite din statele membre în materie civilă și comercială, simplificând formalitățile în vederea recunoașterii și a executării lor rapide și simple (Hotărârea din 14 decembrie 2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, punctul 23).
- 34 Acest obiectiv nu poate fi însă atins prin afectarea, în orice mod, a dreptului la apărare, astfel cum a statuat Curtea cu privire la articolul 27 punctul 2 din Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3, denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”) (Hotărârea din 14 decembrie 2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, punctul 24 și jurisprudența citată).
- 35 Pe de altă parte, din considerentul (18) al Regulamentului Bruxelles I rezultă că respectarea dreptului la apărare impune ca pârâtul să aibă posibilitatea de a introduce o acțiune, procedura fiind contradictorie, împotriva hotărârii de încuviințare a executării în cazul în care consideră că unul dintre motivele de neexecutare este îndeplinit.
- 36 În această privință, din considerentele (16)-(18) ale Regulamentului Bruxelles I reiese că sistemul de acțiuni pe care acesta îl prevede împotriva recunoașterii sau a executării unei hotărâri urmărește să stabilească un echilibru just între, pe de o parte, încrederea reciprocă în administrarea justiției la nivelul Uniunii, care justifică recunoașterea și declararea ca executorii de plin drept a hotărârilor pronunțate într-un alt stat membru, și, pe de altă parte, respectarea dreptului la apărare, care impune ca pârâtul să aibă posibilitatea de a introduce o acțiune, procedura fiind contradictorie, împotriva hotărârii de încuviințare a executării în cazul în care consideră că unul dintre motivele de neexecutare este îndeplinit (Hotărârea din 28 aprilie 2009, Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, punctul 73).
- 37 Curtea a statuat de asemenea că drepturile fundamentale, cum este respectarea dreptului la apărare, care derivă din dreptul la un proces echitabil nu constituie prerogative absolute, ci pot conține restricții. Acestea trebuie să răspundă însă efectiv unor obiective de interes general urmărite de măsura în cauză și să nu constituie, în raport cu scopul urmărit, o încălcare disproporționată a drepturilor menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 noiembrie 2011, Hypoteční banka, C-327/10, EU:C:2011:745, punctul 50).
- 38 În ceea ce privește articolul 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I, trebuie amintit că, spre deosebire de articolul 27 punctul 2 din Convenția de la Bruxelles, acesta nu impune neapărat legalitatea comunicării sau a notificării actului de sesizare a instanței, ci mai degrabă respectarea efectivă a dreptului la apărare (a se vedea Hotărârea din 14 decembrie 2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, punctul 20).
- 39 Articolul 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I, la care face trimitere articolul 45 alineatul (1) din acesta, urmărește respectarea drepturilor pârâtului care nu s-a înfățișat în cursul procedurii deschise în statul membru de origine cu ajutorul unui sistem de dublu control. În temeiul acestui sistem, instanța din statul membru solicitat este obligată să refuze sau să revoce, în cazul formulării unei căi de atac, executarea unei hotărâri străine pronunțate într-o cauză judecată în lipsă dacă actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat, în timp util și într-o manieră care să îi permită să își pregătească apărarea, pârâtului care nu s-a înfățișat, cu excepția cazului în care

pârâtul nu a exercitat calea de atac împotriva acestei hotărâri în fața instanțelor din statul membru de origine, deși a avut posibilitatea să o facă (Hotărârea din 6 septembrie 2012, Trade Agency, C-619/10, EU:C:2012:531, punctul 32 și jurisprudența citată).

- 40 Articolul 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I nu impune însă ca pârâtul să fie obligat să întreprindă noi demersuri, care să depășească o diligență obișnuită, pentru apărarea drepturilor sale, precum cele constând în a se informa cu privire la conținutul unei decizii pronunțate într-un alt stat membru (Hotărârea din 14 decembrie 2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, punctul 39).
- 41 În consecință, pentru a se considera că pârâtul care nu s-a înfățișat a avut posibilitatea, în sensul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I, de a introduce o acțiune împotriva unei hotărâri pronunțate în lipsă împotriva sa, el trebuie să fi avut cunoștință despre conținutul hotărârii în cauză, fapt care presupune că aceasta i-a fost comunicată sau notificată (Hotărârea din 14 decembrie 2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, punctul 40).
- 42 În ceea ce privește în special cererea de repunere în termen, trebuie precizat că o astfel de cerere are ca obiect repunerea unui pârât care nu s-a înfățișat în dreptul său de a introduce o acțiune în justiție după expirarea termenului prevăzut de lege pentru exercitarea acestui drept.
- 43 Ea urmărește, așadar, la fel ca posibilitatea oferită de a introduce o cale de atac ordinară, să asigure respectarea efectivă a dreptului la apărare în ceea ce îi privește pe pârâții care nu s-au înfățișat.
- 44 Cu toate acestea, conform articolului 19 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1393/2007, formularea unei cereri de repunere în termen presupune că pârâtul, din motive care nu îi sunt imputabile, nu a luat cunoștință de actul respectiv în timp util pentru a exercita o cale de atac și că acesta a prezentat la acțiune o apărare la prima vedere întemeiată. În plus, această cerere trebuie să fie formulată într-un termen rezonabil.
- 45 În măsura în care condițiile astfel prevăzute la articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1393/2007 sunt îndeplinite, pârâtul având încă posibilitatea de a cere să fie repus în dreptul său de a introduce o cale de atac ordinară, nu se poate considera că acesta nu mai este în măsură să își exercite în mod efectiv dreptul la apărare. În aceste condiții, formularea unei cereri de repunere în termen nu poate fi considerată ca fiind un nou demers, care depășește o diligență obișnuită, pentru apărarea drepturilor pârâtului care nu s-a înfățișat.
- 46 În cazul în care acesta nu și-a invocat dreptul de a cere repunerea în termen, deși era în măsură să o facă, condițiile menționate la punctul 44 din prezenta hotărâre fiind îndeplinite, recunoașterea unei hotărâri pronunțate în lipsă împotriva sa nu poate fi refuzată în temeiul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I.
- 47 În schimb, o hotărâre pronunțată în lipsă nu ar trebui să fie recunoscută dacă pârâtul care nu s-a înfățișat, din motive care nu îi sunt imputabile, a prezentat o cerere de repunere în termen care a fost ulterior respinsă, deși erau îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1393/2007.
- 48 Această soluție poate garanta respectarea dreptului la un proces echitabil și poate asigura justul echilibru între, pe de o parte, necesitatea de a garanta că hotărârile pronunțate într-un stat membru sunt, în principiu, recunoscute și declarate executorii de plin drept într-un alt stat membru și, pe de altă parte, respectarea dreptului la apărare.
- 49 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la prima întrebare că noțiunea „acțiune” care figurează la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I trebuie interpretată în sensul că include și cererea de repunere în termen atunci când termenul pentru introducerea unei căi de atac ordinare a expirat.

Cu privire la a doua întrebare

- 50 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (4) ultimul paragraf din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că exclude aplicarea dispozițiilor dreptului național referitoare la regimul cererilor de repunere în termen din moment ce termenul de admisibilitate pentru introducerea unor asemenea cereri a expirat, astfel cum este specificat în comunicarea unui stat membru la care se referă dispoziția menționată.
- 51 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit articolului 288 al doilea paragraf TFUE, regulamentul este un act juridic al Uniunii cu aplicabilitate generală, obligatoriu în toate elementele sale și care se aplică direct în fiecare stat membru. În consecință, în virtutea înseși a naturii sale și a funcției sale în sistemul izvoarelor de drept al Uniunii, acesta produce efecte imediate și este susceptibil să confere particularilor drepturi pe care instanțele naționale au obligația să le protejeze (Hotărârea din 14 iulie 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 și C-27/10, EU:C:2011:484, punctul 40, precum și Hotărârea din 10 decembrie 2013, Abdullahi, C-394/12, EU:C:2013:813, punctul 48).
- 52 În această privință, opțiunea formei regulamentului demonstrează importanța pe care legiuitorul Uniunii o atribuie caracterului direct aplicabil al dispozițiilor Regulamentului nr. 1393/2007 și aplicării uniforme a acestora (a se vedea prin analogie Hotărârea din 8 noiembrie 2005, Leffler, C-443/03, EU:C:2005:665, punctul 46, și Hotărârea din 25 iunie 2009, Roda Golf & Beach Resort, C-14/08, EU:C:2009:395, punctul 49).
- 53 Potrivit articolului 19 alineatul (4) ultimul paragraf din Regulamentul nr. 1393/2007, orice stat membru poate face cunoscut, în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) din acest regulament, faptul că cererea de repunere în termen este inadmisibilă dacă este formulată după expirarea termenului indicat în respectiva comunicare și care nu poate fi în niciun caz mai scurt de un an de la data pronunțării hotărârii
- 54 În speță, Republica Franceză a utilizat posibilitatea prevăzută la articolul 19 alineatul (4) și a precizat în comunicarea sa că cererea de repunere în termen este inadmisibilă dacă este formulată după expirarea unui termen de un an de la data pronunțării hotărârii menționate.
- 55 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, termenele de prescripție îndeplinesc în general funcția de asigurare a securității juridice (Hotărârea din 28 octombrie 2010, SGS Belgium și alții, C-367/09, EU:C:2010:648, punctul 68, precum și Hotărârea din 8 septembrie 2011, Q-Beef și Bosschaert, C-89/10 și C-96/10, EU:C:2011:555, punctul 42).
- 56 Or, în cauza principală nu se contestă faptul că domnul Domino a luat cunoștință de hotărârea tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris) abia în luna iulie 2011, când termenul de un an de la data pronunțării acestei hotărâri era deja expirat.
- 57 În consecință, ar fi contrar principiului securității juridice și forței obligatorii aferente regulamentelor Uniunii să se dea articolului 19 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1393/2007 o interpretare potrivit căreia o cerere de repunere în termen ar mai putea fi introdusă într-un termen prevăzut de dreptul național, deși ea nu mai este admisibilă în temeiul unei dispoziții obligatorii și direct aplicabile a acestui regulament.
- 58 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 19 alineatul (4) ultimul paragraf din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că exclude aplicarea dispozițiilor dreptului național referitoare la regimul cererilor de repunere în termen din moment ce termenul de admisibilitate pentru introducerea unor asemenea cereri a expirat, astfel cum este specificat în comunicarea unui stat membru la care se referă dispoziția menționată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 59 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

- 1) Noțiunea „acțiune” care figurează la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretată în sensul că include și cererea de repunere în termen atunci când termenul pentru introducerea unei căi de atac ordinare a expirat.
- 2) Articolul 19 alineatul (4) ultimul paragraf din Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (notificarea sau comunicarea actelor) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului trebuie interpretat în sensul că exclude aplicarea dispozițiilor dreptului național referitoare la regimul cererilor de repunere în termen din moment ce termenul de admisibilitate pentru introducerea unor asemenea cereri a expirat, astfel cum este specificat în comunicarea unui stat membru la care se referă dispoziția menționată.

Semnături